

EEN PORTRET VAN PIJPENMAKER CORNELIS VAN LEEUWEN

door Cees Faas

In het boek *GOEJANVERWELLESLUIS* (1) staat een afbeelding van een 18e-eeuws portret van de Goudse pijpenmaker 'kapitein' Cornelis van Leeuwen. De schrijvers van het boek, geschiedkundigen, tonen hierin de aanhouding van de prinses van Oranje op 28 juni 1787 door het vrijkorps van Gouda.

Politieke achtergronden worden toegelicht; de route van Wilhelmina, mede aan de hand van foto's uit de omgeving van Gouda, wordt beschreven. Ook is er een genealogische tabel van de Oranjes in het boek opgenomen.

De pijpenmakers die erin voorkomen, waren allen patriotten. Cornelis van Leeuwen, leider van degenen die de koets zouden laten stoppen, was in het dagelijks leven pijpenmaker van beroep, waarmee hij zich een typisch Gouwenaar betoonde. (2) Van Leeuwen had wel enige militaire ervaring, want hij was tevens luitenant van de Goudse krijgsraad, het bestuur van de stedelijke schutterij.

De feitelijke aanhouding te 15.30 u vond plaats door drie van zijn ondergeschikten, nl. 'sergeant' Adam Schouten en twee andere Goudse vrijkorporisten. Deze sergeant Schouten, die in het dagelijks leven maar 'simpel pijpmaker te Gouda' was (3), hield de koets tegen. Even later arriveerde kapitein Van Leeuwen en nog iets later een tiental Goudse vrijkorporisten onder bevel van kapitein Martinus Verzijl Jansz., tabakshandelaar van beroep. (4) Hij stamde uit een bekende Goudse katholieke familie, waarvan meerdere leden zich actieve aanhangers van de patriottenpartij betoonden. (5) Zo was zijn neef Cornelis Verzijl, een welgesteld pijpenfabrikant, enige weken daarvoor tot burgergeconstitueerde gekozen.

Een pijpelogische conclusie uit dit boek zou kunnen zijn, dat Cornelis van Leeuwen c.s. het maken van Oranjepijpen (afgezien van schertspijpen) aan andere pijpenmakers zullen hebben overgelaten.

NOTEN 1 Knoops, drs. W.A. en drs. F.Ch. Meijer, *Goejanverwellesluis*, 'De Bataafsche Leeuw', Amsterdam, 1987. 80 pag., f29,50, blz.44; 2 idem blz.43; 3 idem blz.49; 4 idem blz.53; 5 idem blz.54,55

VERWANTE LITERATUUR *Het Goudse Pijpmakersgeslacht Verzijl* door J.v.d.Meulen, PKN 15, blz.52; *Tabakscuriosa uit de patriotentijd* door Harry R.Tupan, PKN 37, blz.11; *Opkomst en ondergang van een Oranjetelg (II)* door J.P.Brinkerink, PKN 43, blz. 59.

Kapitein Cornelis van Leeuwen.

In eerste instantie was hij verantwoordelijk voor de aanhouding van de prinses van Oranje

Een vrijkorporist met Goudse pijp, met een portret van J. Derk van der Capellen op de achtergrond

*Illustraties uit het boek
GOEJANVERWELLESLUIS*